

PATRICIA HIGHSMITH • Trendeki Yabancılar

Strangers on a Train

İlk baskısı 1950'de yapılmıştır.

© 1993 Diogenes Verlag AG Zurich

Bütün hakları saklıdır.

Bu kitabın yayın hakları Kalem Ajans aracılığıyla alınmıştır.

İletişim Yayınları 3478 • Dünya Edebiyatı 323

ISBN-13: 978-975-05-3746-2

© 2024 İletişim Yayıncılık A.Ş. / I. BASIM

I. Baskı 2024, İstanbul

DIZI YAYIN YÖNETMENİ Murat Belge

YAYINA HAZIRLAYAN Can Belge

KAPAK Suat Aysu

KAPAK RESMİ DALL-E desteğiyle yapılmıştır.

UYGULAMA Hüsnü Abbas

DÜZELTİ Nebiye Çavuş

BASKI Ayhan Matbaası · SERTİFİKA NO. 44871

Mahmutbey Mahallesi, 2622. Sokak, No: 6/31 Bağcılar 34218 İstanbul

Tel: 212.445 32 38 • Faks: 212.445 05 63

CILT Güven Mücellit · SERTİFİKA NO. 45003

Mahmutbey Mahallesi, Devekaldırımı Caddesi, Gelincik Sokak,

Güven İş Merkezi, No: 6, Bağcılar, İstanbul, Tel: 212.445 00 04

İletişim Yayınları · SERTİFİKA NO. 40387

Cumhuriyet Caddesi, No. 36, Daire 3, Seyhan Apartmanı,

Harbiye Mahallesi, Elmadag, Şişli 34367 İstanbul

Tel: 212.516 22 60-61-62 • Faks: 212.516 12 58

e-mail: iletisim@iletisim.com.tr • web: www.iletisim.com.tr

PATRICIA HIGHSMITH

Trendeki Yabancılar

Strangers on a Train

ÇEVİREN

Tomris Uyar

PATRICIA HIGHSMITH 19 Ocak 1921'de Texas Fort Worth'te doğdu. Doğum adı Mary Patricia Plangman'dı. Annesiyle babası o doğduktan on gün sonra boşandı. 1927'de annesi ve üvey babası sanatçı Stanley Highsmith'le birlikte New York'a yerleşti. Burada, eğitim gördüğü Barnard College'da İngilizce, Latince ve Yunanca öğrendi. On altı yaşında yazar olmaya karar verdi. İlk önce çizgi roman tarzı metinler yazdı. İlk romanı *Trendeki Yabancılar* 1950'de yayımlandı. Kitap, yakaladığı satış başarısının ardından Alfred Hitchcock tarafından filme uyarlandı. Bu sayede erken yaşta bir üne kavuşsa da Amerika Birleşik Devletleri'nde kıymeti çok geç bilindi.

1952'de yazdığı *Tuzun Bedeli* kitabını eşcinsel mevzulara girdiği için ilk yayıncısı basmayı reddetti. Bu kitabı başka bir yayınevinden Claire Morgan takma adıyla yayımladı. Daha sonra, 1990'da aynı kitabı *Carol* ismiyle ve kendi adını kullanarak tekrar yayımladı ve 2015 yılında bu romanı da Todd Haynes tarafından filme uyarlandı.

1954'te *Beceriksiz'i* yazdı (2016'da Andy Goddard tarafından *A Kind of Murder* ismiyle filme uyarlandı). Bu romanı yayımlandıktan sonra Avrupa'ya taşındı. İtalya'nın Positano kentinde, kaldığı otelin balkonundan manzaraya bakarken kıyıda gördüğü bir genç adam en popüler roman karakteri Tom Ripley'ye, Pasitano kasabası da Mongibello'ya ilham kaynağı oldu. 1955'te yayımladığı *Becerikli Bay Ripley*, daha sonra buna ekleyeceği dört Ripley romanıyla birlikte "Ripliyad" adı verilecek beşlemenin ilk kitabıydı ve Highsmith'e dünya çapında bir ün kazandı. Ripliyad'ı oluşturan diğer kitaplar: *Ripley Karanlıkta* (1970), *Ripley'nin Oyunu* (1974), *Ripley ve Peşindeki Çocuk* (1980) ve *Ripley Su Altında* (1991). Bu beş kitabın ilk üçü çeşitli dönemlerde ve çeşitli yönetmenler tarafından filmlere uyarlandı.

Hayatı boyunca çoğu gerilim tarzında yirmiden fazla kitaba imza atan Highsmith, O. Henry Memorial, Edgar Allan Poe Award, Le Grand Prix de Littérature Policière, Crime Writers' Association of Great Britain Award gibi birçok önemli ödül aldı. 4 Şubat 1995'te akciğer kanseri nedeniyle İsviçre'de öldü.

1

Tren, öfkeli bir zangırtı tutturmuş gidiyordu. Sık aralarla dizilmiş ufak istasyonlarda durması gerektiğinde, bir an sabırsızca bekliyor, sonra yine çayıra dalıyordu. Ama ne kadar yol aldığı belirsizdi. Çayır, ara sıra gelişigüzel silkelenen güneş çalığı bir battaniye gibi şöyle bir dalgalanıyordu, o kadar. Tren hızlandıkça zangırtı da artıyor, göz korkutuyordu.

Guy gözlerini pencereden ayırdı, kolluğuna yaslandı.

En iyi olasılıkla Miriam boşanmayı erteleyecekti. Belki boşanmak istemiyordur, tek istediği para koparmaktır. Bir gün ondan boşanma umudu var mı gerçekten?

Ona duyduğu yoğun nefret, düşüncelerinin akışını sekteye uğratiyordu galiba, New York'ta mantığının gösterdiği çıkış yollarından şimdi çıkmaz sokaklara sapıyordu. Yolun ucunda Miriam dikiliyordu, az ötede, çilli pembe teninden sağlıksız bir ısı saçarak, pencerenin dışındaki şu çayır gibi. Katı ve hain.

Eli sigara paketine gitti, pulman vagonunda sigara içilemeyeceğini onuncu kere anımsadı, yine de bir tane aldı. Kol saatine vurup yuvarladı sigarayı –saat beşi 05.12'ydi, sanki bugün saatin herhangi bir anlamı vardı da–, dudaklarının kıyısına iliş-

tirdi, sonra avucunu kibrite siper ederek yaktı. Parmaklarının arasında kibritin yerini alan sigaranın dumanını ağır ağır içine çekti. Kahverengi gözleri, sık sık pencerenin dışında uzanan inatçı, büyüleyici toprak parçasına takılıyordu. Gömleğinin kolasız yakası kırışmış, yukarı kaymıştı. Tanın ilk ışıklarının cama çizdiği profilde, çenesine yükselen beyaz gömlek yakasıyla, tepede gür ve kabarık duran, ensesine sıkı sıkı yapıştırılmış siyah saçlarıyla geçen yüzyılın modasını simgeler gibiydi. Saçlarının kabarıklığı, uzun burnunun kemeri, yüzüne şaşmaz bir kararlılık, bir ataklık yüklüyordu, oysa cepheden bakıldığında, kalın, dümdüz kaşlarıyla sert ağız çizgisinden bir durağanlık, bir içekapanıklık okunuyordu. Üstünde ütüsüz, pamuklu bir pantolon, ince bedenine bol gelen, güneş vurdukça yer yer uçuk morlaşan, koyu renk bir ceket vardı, kıpkırmızı yün kravatı gevşekçe bağlanmıştı.

Miriam'ın istemeden çocuk doğuracağını hiç sanmıyordu. Demek ki yeni sevgilisi evlenmek kararındaydı. Peki, kendisini neden çağırmıştı Miriam? O gitmeden de boşanabilirdi pekâlâ. Peki mektubun dört gün önce gelişinden bu yana neden aynı sorularla cebelleşiyordu? Miriam'ın yuvarlak el yazısıyla çiziktirdiği dört-beş satırda yalnızca gebe olduğu, kendisini görmek istediği belirtilmişti. Gebelik, boşanmayı güvenceye aldığına göre, diye düşündü, neden sınırlarım bozuk böylesine? Asıl acı veren, benliğinin ta derinlerinde bir yerde, Miriam'ın başka bir erkekten çocuk doğuracağı, oysa bir zamanlar kendisinden doğacak çocuğu aldıracağı gibi bir kıskançlık tohumunun yattığı kuşkusuydu, ya o yüzden sınırlıysa? Yoo, belini büken, utançtı kesinlikle, bir zamanlar Miriam gibi bir kadına âşık olmanın utancı. Sigarasını hırsıyla radyatörün kafesine bastırdı. Ayaklarının dibine yuvarlanan izmariti radyatörün altına doğru tekmeledi.

Artık aydınlık bir gelecek uzanıyordu önünde. Boşanma davası, Florida'da bulunduğu iş -çizimlerinin kuruldan geçmemesi söz konusu değildi, bu hafta öğrenecekti kararı- ve tabii Anne. Anne ile baş başa, geleceğe ilişkin tasarılar yapmaya başlayabilirlerdi artık. En az bir yıldır böyle bir şey olsun da özgürlüğü-

ne kavuşsun diye içi gitmemiş miydi? Yüreğinden bir mutluluk fıskırdı birden; kadife koltuğun köşesine yayıldı. Aslında son üç yıldır bekliyordu bugünü. Davayı kendisi de açabilirdi tabii ama gerekli parayı biriktirememişti bir türlü. Bir mimarlık bürosuna girmeden mimarlığa atılmak hiç kolay olmamıştı, hâlâ da değildi ya. Miriam nafaka istememişti gerçi ama başka yöntemlerle canını sıkmaktan geri kalmamıştı, Metcalf'taki ortak tanırlara aralarından su sızmadığı izlenimini vererek, Guy'ın New York'a işleri ayarlamak için gittiğini, kendisini sonra yanına aldıracağını söyleyerek falan. Ara sıra mektupla para istemişti, üç-beş kuruş belki, yine de sinir bozucu; çaresiz göndermişti çünkü Miriam için kocasını hedef alan bir dedikodu kampanyasına girişmek öylesine kolay, öylesine olağandı ki; Guy'ın annesi Metcalf'taydı üstelik.

Pas kahverengisi bir takım giymiş, uzun boylu, sarışın bir genç, Guy'ın karşısındaki boş koltuğa çöktü, dostça gülümseyerek köşeye kaydı. Guy, onun solgun, cılız yüzüne baktı: Alnının tam ortasında kocaman bir sivilce vardı. Yine pencereye döndü.

Genç adam, bir konuşma başlatmakla uyku çekmek arasında bocalıyor gibiydi. Dirseği, pencerenin kenarından habire kayıyordu, kısa kirpikleri her aralandığında kan çanağı gri gözleri Guy'a dikiliyor, yine yumuşacık gülümsüyordu. Çakırkeyifti galiba.

Guy kitabını açtı, yarım sayfa okuduktan sonra dikkati dağıldı. Tavandaki floresan lambalar yanınca, başını kaldırıp baktı; bakışları, bir koltuğun arkasından sarkan kemikli bir elin tuttuğu yakılmamış puroya, puronun söylenen sözleri pekiştirircesine havaya çizdiği halkalara kaydı, sonra da karşısındaki gencin kravatındaki ince, altın zincirde sallanıp duran künnyeye. Künnyede C.A.B. harfleri vardı, kravatı yeşil ipektendi, el bozaması iğrenç, turuncu palmyelerle donatılmıştı. Kahverengilere bürünmüş gövde sere serpe uzanmıştı şimdi; savunmasız başı öylesine geriye kaykılmıştı ki alnındaki sivilce ya da çıiban—her neyse—bir püskürtüyü andırıyordu. Nedenini kestiremese de Guy'a ilginç geliyordu bu yüz; ne genç görünüyordu ne yaş-

lı, ne zeki ne de sırlısıklam budala; daracık, fırlak alından ince çene kemiğine inerken bir çukurlaşmaya uğruyordu: Dümdüz ağız çizgisinde ama asıl, küçük, şişkin gözkapaklarının altında mor torbalarda belirginleşiyordu çöküntü. Teni, genç kız teni gibi pürüzsüz, neredeyse balmumu gibiydi, sanki tepedeki çıbanın püskürtüsünü beslemek uğruna bütün yabancı maddelerden arınmıştı.

Guy, birkaç dakikalığına kitabına döndü. Sözcükler artık anlamlı geliyor, iç sıkıntısını hafifletiyordu. Ama söz konusu Miriam'ken, Platon'un ne yararı dokunabilir sana, diye sordu bir iç ses. Aynı sesi New York'ta da duymuş, yine de kitabı yanına almıştı, lisedeki felsefe dersinden bir metin, belki de Miriam'ın zorunlu kıldığı bu yolculuğun yükünü hafifletecek bir kaçamak keyfi. Pencereden bakıp da camda yansısını görünce kıvrık yakasını düzeltti. Yakasını hep Anne düzeltirdi. Ansızın onun yokluğunun getirdiği çaresizliği duydu. Yan döndü, dönerken de uyuklayan gencin bacağına değdi; onun kırpiklerinin kırışıştığını, aralandığını izledi şaşkınlıkla. Kan çanağı gözler, şişkin gözkapaklarının altından nicedir kendisini gözetlemiş olabilirdi.

“Özür dilerim,” diye mırıldandı Guy.

“Sıkıntı yok,” dedi öbürü. Doğrudu, başını iki yana sertçe salladı. “Neredeyiz?”

“Teksas'a gelmek üzereyiz.”

Sarışın genç, iç cebinden altın kaplama bir matara çıkardı, kapağını açtı, dostça Guy'a uzattı.

“Sağ olun, istemem,” dedi Guy. Yan sıradaki koltukta oturan, St. Louis'den beri başını örgüsünden kaldırmayan kadın döndü, mataranın metalsi bir sesle boşalmasını izledi.

“Yolculuk nereye?” Gülümseme, ıslak bir yanmaydı şimdi.

“Metcalf'a,” dedi Guy.

“Yaa. Güzel kasabadır Metcalf. İş için mi?” Kızarıklık gözlerini kırışıştırdı.

“Evet.”

“Ne iş yaparsınız?”

Guy, kitabından isteksizce ayırdı bakışlarını. “Mimarlık.”